

Verksamhetsplan för naturum Vattenriket 2024

Den 27 november 2010 slog naturum Vattenriket upp dörrarna för första gången. Sedan dess har över 1,3 miljoner besökare kommit innanför dörrarna för att ta del av utställningen, äta en bit i restaurangen eller vara med på programaktiviteter.

Naturum Vattenriket är besökscenter i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike och visar vägen ut till Vattenrikets besöksplatser och rika natur. Naturum vänder sig till en bred målgrupp och inträdet är gratis. Vi arbetar utifrån Naturvårdsverkets riktlinjer med värdeorden *tillgängligt, välkomnande och inspirerande*. Vi arbetar också utifrån Biosfärområdets Handlingsprogram där naturum utgör en viktig del inom de olika utpekade fokusområdena.

Under år 2024 kommer naturum att vara öppet runt 300 dagar. Vi går in i ett nytt temaNaturens smarta lösningar. Det kommer att synas såväl i program, pedagogisk verksamhet och i utställningen.

Publika aktiviteter

Vi planerar för ett programutbud med över 500 programpunkter tillsammans med lokala föreningar i bygden. Programverksamheten knyts till årstemat om havet och till årstid och omfattar allt från exkursioner, till föredrag eller konserter och familjeaktiviteter.

Vårprogrammet

Vårens program är redan lagt. Vi kommer att hålla oss till största del i naturums närområde. Det tidigare nedbrunna utemuseum Årummet står förhoppningsvis färdigt. Några exempel på programpunkter i vårens program:

Januari: Örnprat för små öron och vinterfågelräkning.

Februari: Lovaktiviteter vecka 8 med såväl djurolympiad som pinnpyssel.

Mars: Badrikets Uttu besöker naturum och lyssnar på ett utterprat, det blir trantider vid Pulken och aktiviteter inne på naturum som kopplar till tranorna. Nytt för i år är Tranhjulet.

April: Påsklov på naturum, Vättstigen på Lingenäset och hävning vid den nygjorda hävningsbryggan.

Maj: Stort fokus på det återuppbyggda gömslet med både fågelskådning och spångsafari. Flera större evenemang sker också i maj:

4/5 Havets dag

18/5 Friluftskul med trashblitz och invigning av Skåneleden SL6

Juni: Fågelspaning vid Hercules och Livet på Lillö och såklart den traditionsenliga konserten på nationaldagen.

6/6 Händel i redet

Möt våren i Vattenriket!

I vinter myser vi vid brasan och pratar om örnar och uttrar. I mars-april samlas vi och tranorna vid Pulken och till påsk blir det "äggstra" roligt på naturum. Vi letar vårtecken i naturums närområde och hävar både vid naturum och i havet. I maj blir det Friluftskul i Tivoliparken med roliga aktiviteter och invigning av Skåneleden SL6 som går genom Vattenriket. När sommaren närmar sig njuter vi av humlesurr, musik och berättelser om Lillö. Välkommen ut i Vattenriket!

Utekl vid brasan

Lördagarna 6 januari och 3 februari drop in kl 12-14 vid naturums grillplats. Bli en naturdetektiv! Kom och lös våra kluriga uppgifter och lär dig känna igen olika djurspår i naturen. Vi är vid naturums grillplats och håller brasan igång om väderet tillåter. Ta gärna med något att grilla.

Örnprat för små öron

Söndag 21 januari kl 12. Naturvägledaren berättar om örnar för stora och små och visar filmen "Örjan den höjdrädda örnen".

Vinterfåglar inpå knuten

Söndag 28 januari kl 13.30-14.30. Sista helgen i januari samlar BirdLife Sverige in statistik på vilka fåglar som finns vid fågelborden runt om i landet. Följ med till naturums fågelmatning och se vilka fåglar som finns!

Varje dag på naturum

11.30 Vårt att veta om Vattenriket

Varje lördag och söndag

15.00 Från husmask till sav

Filmer

Visas på begäran när hörsalen är ledig:
• Biosfärområde Vattenriket - bra för natur och människa
• Öigong i Vattenriket
• Ekosystemtjänster i Vattenriket

Naturum är stängt vardagarna vecka 2-4. På helgerna är det öppet som vanligt. Vi ses då!

Vinterliv i Vattenriket

Lördagarna 10, 17 och 24 februari kl 14. Häng med naturvägledaren ut i naturums närområde på vintern. Kanske får vi se en kungsfiskare, utterspår eller lära känna fåglarna vid fågelmatningen.

Utterprat för små öron

Lördag 2 mars kl 13. Vet du hur en utter låter? Och varför de är så bra fiskjägare? Kom och lyssna till allt spännande om våra uttrar när naturvägledaren berättar. Badrikets maskot Uttu kommer också på besök för att höra senaste nytt om Vattenrikets uttrar.

Uttu kommer på besök

Februarilov på naturum

Djurolympiad

Tisdag-onsdag 20-21 februari drop in kl 11-14.

Är du snabb som en kungsfiskare eller stark som en myra? Utmana några djur i vår djurolympiad. Försöks- och fritidsverksamheter är välkomna även kl 9-11. Kontakta då sam.peterson@kristianstad.se.

Pinnpyssel

Torsdag-fredag 22-23 februari drop in kl 11-15.

Pinnadamer, kottedjur eller något helt annat - släpp loss skaparglädjen! Vi laddar med pysselmateriell från naturen och du får ta med dig fantasin.

Påsklov på naturum

Äggstrakal på naturum

Varje dag utom måndag

30 mars-7 april kl 11-16.

Leta ägg längs spången, vik en påskhare i origami och bli äggspert på olika djurägg.

Fiskprat

Varje dag utom måndag

30 mars-7 april kl 15.

Vi pratar om fiskar vid akvariet.

Äggsklusiv guidning

Varje dag utom måndag

30 mars-7 april kl 14.

En äggsklusiv och blott, ett annat stort och prickigt. Varför ser fågelägg så olika ut, och vilka har lagt dem? Det och mycket annat kul om ägg får du veta i en 20 minuter lång guidning under påsklovet.

Sommarprogrammet

Vi planerar för ett liknande upplägg som förra året med dagliga aktiviteter under vardagarna och exkursioner under helgerna. Vårt nya Havshjul som blev en succé får följa med ännu en sommar.

Höstprogrammet

I höstens program ska vi successivt öka inslaget av aktiviteter kopplade till vårt nya tema "naturens smarta lösningar". Vårt Havshjul kommer att få en ny skepnad och berätta om biomimikry. Vi har också en inbokad konsert med Bellevue String Quartet som ger programmet "Naturligtvis! - musik och poesi i takt med naturen" i redet.

Pedagogisk verksamhet

Vi fortsätter att träffa runt 80 elevgrupper och pedagoger under 2024. Samarbetet med lärarutbildningen vid Högskolan Kristianstad och med Vattenrikets ekologer fortsätter som viktiga inslag. Vi kommer fortsätta att ha många klassbesök vid våra fyra biosfärklassrum; Kanalhuset, Vramsån, Snickarhaken och Sännarna.

Efter att ha jobbat intensivt kring havet och Östersjön under några år, kommer naturum att tillsammans med Biosfärkontoret gå in i ett nytt, flerårigt tema; Naturens smarta lösningar och biomimik. Här kommer naturums naturpedagoger att utveckla undervisningskoncept för olika åldersgrupper, men också den didaktiska kompetensen inom området.

Under året inleder vi ett samarbete med Friluftsförbundet Skåne och deras koncept 'Skogshjältarna'. En metod där pedagoger i åk F-3 och fritidshem kan använda naturen som undervisningsresurs. [Skogshjältarna - Friluftsförbundet \(friluftsfremjandet.se\)](https://www.friluftsfremjandet.se/)

Vi fortsätter också med Biosfärläggret där vi knyter an till temat Naturens smarta lösningar. Efter biosfärläggret fortsätter naturpedagoger och feriearbetare till havet och erbjuder aktiviteter där under fyra dagar.

Tillsammans med Biosfärkontoret, kommunens utvecklingssamordnare mfl, kommer vi att vara en del i utvecklingen och genomförandet av idén Biosfärscooter. Här deltar scoutkårer vid skraddarsydda aktiviteter för att lära om Biosfärområdet på ett konkret och lustfyllt sätt.

Vi har också planer på att dra igång ett mångfaldsprojekt tillsammans med skolor och Vattenrikets ekologer. Genom praktiska åtgärder, som till exempel att vara med och skapa blommande ytor och småbiotoper, ökar elevernas kunskap, känsla och engagemang för biologisk mångfald. Vi kommer att söka medel för detta, eventuellt från Region Skånes miljövårdsfond.

Utställningen

Varje år gör vi förbättringar i utställningen för att uppfylla Naturvårdsverkets riktlinjer om en levande och intressant utställning. Under 2024 har vi bland annat följande planer.

- Under tidig vår kommer fiskar att få ett större fokus i utställningen. I anslutningen till akvariet kommer sju arter att monteras och dessutom den nya interaktiva modulen "mata fisken" med en hungrig gädda.
- Vi ska fortsätta bygga upp vårt utställningsnätverk i Blocks med minst sex nya moduler: besök Vattenriket, ny i Vattenriket, händelser i Vattenriket, projekt i Biosfärområdet och besöksplatser i Biosfärområdet.
- Vi ska skapa två nya versioner av vårt "sagohjul". Dels ett "tranhjul" under våren och dels ett som handlar om årstemat: "naturens smarta lösningar".
- Vi ska ta fram minst tre nya ordjakter till utställningen.
- I naturums närområde ska Utemuseum Årummet återuppbyggas. I samband med det ska vi undersöka om det passar att placera ut "tittrör" för att förstärka upplevelsen.
- Under andra halvan av året ska vi planera för den större utställningsförnyelsen från 2025 och framåt.

Täljda fiskar ingår i den nya fiskhörnan vid akvariet

Bokningsbara aktiviteter

Vi erbjuder åter ett brett utbud av guidningar och föredrag till bokade grupper. Utbudet framgår av vår hemsida <https://vattenriket.kristianstad.se/naturum/guidningar/>

- Under året ska vi gå igenom vårt utbud och komplettera med föredrag om Vattenrikets besöksplatser.

Utvecklingsarbete

Naturum driver och deltar i många olika utvecklingsarbeten. Några av de viktigare under 2024 är:

- **Tranvårdar:** Vi fortsätter utbilda och samordna tranvårdar som bemannar vid Pulken.
- **Biosfärambassadörer:** Tillsammans med Biosfärenheten fortsätter vi att utbilda biosfärambassadörer i Vattenriket.
- **Hållbara evenemang:** Tillsammans med Biosfärenheten vill vi utreda möjligheterna för Pulken att bli ett certifierat hållbart evenemang.
- **Klimatsatsning:** Sveriges naturum kommer under 2024 att fokusera mer på klimat. Som en del i detta kommer vi att fördjupa oss i fenologi och erbjuda guidningar där vi följer årstidsväxlingarna. Vi kommer också att etablera en photo-point som medborgarforskning där forskaren Ola Langvall vid SLU får tillgång till bildmaterialet för analys.
- **Framsynsresidens.** Tillsammans med Biosfärenheten är naturum med i ett Vinnovafinansierat projekt med titeln: "Mäkla fred med naturen genom framsyn i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike". Projektet ger processledaren Abigail Sykes möjlighet att vara med i verksamheten under våren och under tiden leda framsynsprocessen "What if" med hela Biosfärkontoret samt samrådsgruppen och vänföreningen.
- **Go FAR:** Naturum är med bland utbuden för skolor som ordinerar barn FAR (Fysisk Aktivitet på Recept). Projektet hålls samman av Arbete och Velfärdsförvaltningen i kommunen.
- **Skogshjältar:** Under året inleder vi ett samarbete med Friluftsförbundet Skåne och deras koncept "Skogshjältarna", en metod där pedagoger i åk F-3 och fritidshem kan använda skogen som undervisningsresurs.
- **Vandringsvolontärer:** Omsorgsförvaltningen driver ett projekt där man erbjuder vandringar för daglediga och äldre. Under året kommer naturvägledare att vara med för att förstärka naturupplevelsen vid ett par tillfällen.
- **Binas ABC:** Vi har sökt Formasmedel för att göra en kunskapsslinga om Binas ABC i naturums närområde eller vid besöksplats i Vattenriket. Om medel erhålls kommer det också att omfatta pedagogiskt material.
- **Mångfald på skolgårdar:** Vi har också planer på att dra igång ett mångfaldsprojekt tillsammans med skolor och Vattenrikets ekologer. Genom praktiska åtgärder, som till exempel att vara med och skapa blommande ytor och småbiotoper, ökar elevernas kunskap, känsla och engagemang för biologisk mångfald. Vi kommer att söka medel för detta.
- **Våtmarker och fåglar:** Tillsammans med naturum Hornborga och naturum Tåkern samt Birdlife diskuterar vi att söka medel för att fördjupa kunskapen om våtmarker och strandängsfåglar.

Naturumhuset, fastigheten

Naturum ligger på pålar mitt ute i vattnet i en unik miljö. Administrativt är naturums verksamhet del av kommunledningskontoret och är hyresgäst till Tekniska förvaltningen som sköter drift och underhåll av huset. För caféet finns ett driftsavtal med en entreprenör som är tecknat fram till 2031.

Under kommande år är inga kända större åtgärder planerade. Balkarna som måste åtgärdas kommer först år 2025.

Karin Magntorn, Naturumföreståndare
2024-12-04